

BYEN VI ØNSKER

**Samtaler mellem nye urbane fællesskaber,
byplanlæggere og politikere fra 18 nordiske byer**

Nordisk Folkemøde Aarhus 2015
Nordic City Network

Fotos og tekst med hashtag #nordiskfm: Deltagere ved Nordisk Folkemøde 2015 i Aarhus

Illustrationer: Birgitta Schöndorf

Layout: Maria Feldthaus

Tekst: Paul Natorp

Redaktion: Birgitta Schöndorf, Maria Feldthaus og Paul Natorp

Idé og planlægning: Birgitta Schöndorf, Maria Feldthaus, Paul Natorp, Kristin Birkeland og Morten Daus-Petersen

Nordic City Network og Sager der Samler, 2016.

INDHOLD

FORORD.....	6
OM DENNE BOG.....	8
PROCES.....	10
HVAD ØNSKER JEG ANDRE SKAL VIDE OM MIN BY?.....	12
HVAD INSPIRERER MIG?.....	14
HVAD TAGER JEG MED MIG?.....	16
DELTAGERLISTE	70
PROGRAM	72

KAPITEL	1	MENNESKET FØRST	20	
KAPITEL	2	SAMFUNDSPAGT	28	
KAPITEL	3	FORNYELSE AF DEMOKRATI OG ROLLER	36	
KAPITEL	4	AKTIVISME OG MEDBORGERSKAB	46	
KAPITEL	5	1:1 EKSEMPELTS KRAFT	61	

FORORD

Dette skrift er resultatet af en samtale mellem borgere, politikere og embedsmænd fra nordiske byer ved Folkemødet i Aarhus i september 2015.

Nye urbane fællesskaber spirer frem overalt, ved at mennesker, der har en drøm om en bedre by, tager fat og skaber noget nyt. Det kan være byhaver, kulturfestivaler, kreative byrum, netværksvirksomheder, gadefejlerlaug, iværksættermiljøer eller skateparker. De tror på, at der sker noget, når vi gør noget. De bygger eksempler på nye virkeligheder i skala 1:1. Og de fornyer samfundet nedefra med handlekraft og opfindsomhed.

Fra 30. august til 1. september 2015 inviterede Nordic City Network sammen med Aarhus Kommune til Nordisk Folkemøde i Aarhus. Sager der Samler skabte kontakt til de nye urbane fællesskaber i Aarhus og bidrog til værtsskabet med dialoger og en lang række møder i byrummet.

Formålet med folkemødet var at starte en samtale om "byen vi ønsker". Samtalen handlede om samarbejde i byudviklingen, om nye samarbejdsformer og om udvikling af det urbane demokrati.

Denne bog er skrevet af deltagerne på folkemødet. Den indeholder viden, refleksioner og inspiration, som blev delt i mødet mellem de 140 mennesker, der kom til Aarhus. Vores ønske er, at bogen kan bidrage til at samtalen fortsætter, og at flere kan være med i dem.

Vi er overbeviste om, at vi i disse år er vidner til en udvikling, som på afgørende vis kommer til at forme den tid, vi lever i. Og vi er overbeviste om, at vi må skabe rum for en åben, nysgerrig og involverende samtale, for at forstå, hvordan vi kan bruge den fornyelse, der udspringer af menneskers opfindsomhed og handlekraft til at skabe fremtidens demokratiske, bæredygtige og livsbekræftende byer.

Det er så vidt vides første gang, at der er skabt en sådan samtale mellem nordiske byers borgere, politikere og embedsmænd. Den må derfor anses for at være et nybrud og væsentlig som platform for en yderligere udvikling af samarbejde om byudvikling.

Samtalen vil fortsætte som et led i Nordic City Networks arbejde for at udvikle nye og stærkere platforme til at skabe 'byen vi ønsker'.

Nordic City Network og Sager der Samler

DENNE BOG...

....er et eksperiment

Når mennesker mødes sker der noget. Vi lytter til hinandens tanker, hører om erfaringer og ser ting, der inspirerer os. Ved hjælp af Facebook, Twitter og Instagram og hashtagget **#nordiskfm** har vi forsøgt at samle de mange personlige refleksioner det giver anledning til. Bogen giver dem en form, så de kan holdes fast og deles med andre. Resultatet har du foran dig nu.

SÅDAN BAR VI OS AD...

**Hvad ønsker jeg andre
skal vide om min by?**

Hvad inspirerer mig?

Inden deltagerne i det Nordiske Folkemøde kom til Aarhus sendte vi dem et spørgsmål: "Hvad ønsker jeg andre skal vide om min by (... som jeg tror de ikke ved)?" Vi bad politikere, byplanlæggere og borgere, som var på vej til Aarhus, om at tage billeder af et sted, et projekt eller en gruppe mennesker, som de synes folk skal vide om. Vi bad dem om at skrive en kort tekst og dele billede med tekst i facebookgruppen <https://www.facebook.com/groups/nordiskfm> – eller på Instagram eller Twitter med hashtagget #nordiskfm.

Da folkemødet åbnede på Godsbanen kunne deltagerne se de mange billeder fra nordiske byer på et stort landkort på væggen i foyeren.

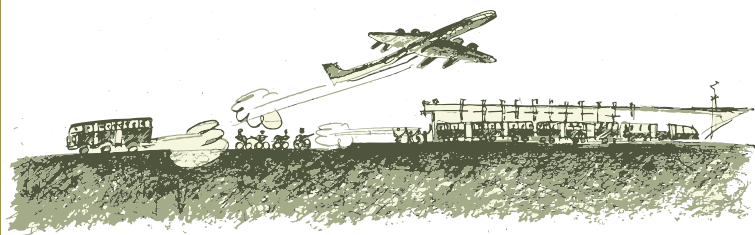
De næste tre dage var fyldt med oplæg, samtaler og besøg hos nye urbane fællesskaber rundt omkring i Aarhus. Vi skiftede spørgsmålet ud og spurgte: "Hvad inspirerer mig?" Instruksen var den samme. Tag et billede, skriv en tekst og del på Facebook, Twitter eller Instagram med hashtagget #nordiskfm. Undervejs i små pauser mellem to oplæg tog vi i fællesskab nogle korte kig på noget af det indhold, der var blevet delt.

På trediedagen samlede vi en redaktion og talte om hvilke temaer, der gemte sig i de mange bidrag. De blev præsenteret i en plenumsession og blev afsættet til en debat om vigtige perspektiver og læring fra folkemødet. De blev også til kapitlerne i denne bog.

I den afsluttende session kort før folkemødets afslutning stillede vi det tredje og sidste spørgsmål: "Hvad tager jeg med mig?" Deltagerne skrev deres vigtigste læringer fra de tre dage i Aarhus, tog et billede af det og delte det. Igen med hashtagget #nordiskfm.

I alt bidrog 96 mennesker med 240 indlæg. Vi har valgt at dele 75 i denne bog.

Hvad tager jeg med mig?

#nordiskfm

Hvad ønsker jeg andre skal vide om min by?

Velkomsten på Godsbanen Nordisk fm 2015!

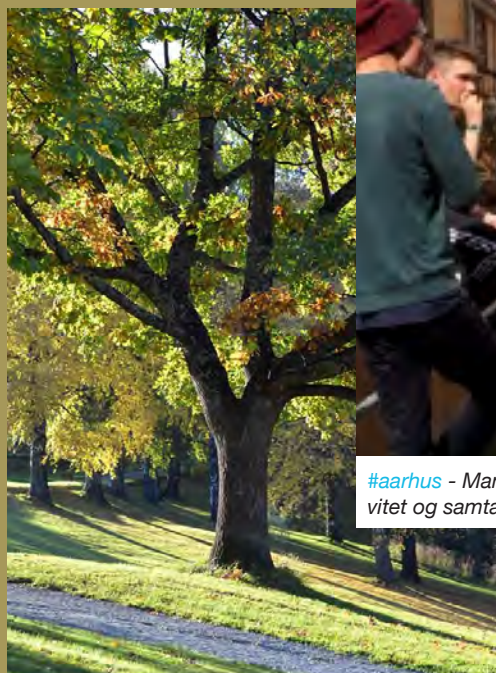
#aalborg Jeg tror ikke andre ved hvor sprudlende et undergrundsliv (kultur, iværksættere, etc.) der er i Aalborg - og at der ikke er ret langt til at kunne påvirke byen og realisere sine idéer.

#lund På fotot møts odlingsgemenskap med 6000-åriga anor och forskning med sikte på framtiden. Men hur möts vi i verkligheten? Här är min oas, stadsodlingen på Brunnhög i nordöstra Lund. Här växer fänkål och kålrabbi som jag skördade till min matsäck. Här växer forskningsanläggningarna Max IV och ESS. Här växer även funderingar kring vad som är hållbart på riktigt.

#göteborg Platsbyggnad i Frihamnen. Vi skapar första etappen av bebyggelse och jubileumspark inför stadens 400-årsjubileum tillsammans med engagerade göteborgare från hela staden.
Fritt fram att vara med och bygga.
Öppet för världen!

#trondheim - Midt i Trondheim by, i skråningene rundt universitetet, finnes det et Arboret med over 30 forskjellige tresorter, plantet i små treklynger på slutten av 60 tallet. I dag har trærne vokst seg så store at hvis man går Høyskoleparken på langs kan man oppleve følelsen av å gå fra skog til skog, mens man titter ned på studenter som soler seg og griller på de store gressplenene lenger ned i bakken.

#aarhus - Mange af baggårdene i Aarhus midtby, er rum for liv, kreativitet og samtaler over god mad. Her er et eksempel fra Vestergade

NORDISK FOLKEMØDE 2015
 HVAD ØNSKER JEG AT ANDRE SKAL VIDE OM MIN BY?

#I Sundom odlar man vinrankor och tillverkar vin, men enligt EU:s bestämmelser får man inte sälja av finländska druvor gjorda viner.

#uppsala - aarhus. Ja det är faktiskt möjligt. Från Fyrisån i centrala Uppsala kan du ta dig sjövägen via Mälaren och ut på öppet hav.

#eskilstuna Här har våra barn och ungdomar fått vara med och designa bussarna i Eskilstuna

#malmö I Malmö cyklar man lätt överallt. Från centrum tar det mig tio minuter på min rostiga cykel till Rosengård via Rosengårdsstråket. Här köper jag fantastiska kryddor, mogna mangos med mera. Super najs!

#nordiskfm

Hvad inspirerer mig?

25 urbane fællesskaber i Aarhus inviterede deltagerne i folkemødet til dialog om byen vi ønsker.

Hvordan kan biblioteker understøtte fællesskab og muliggøre hverdagsaktivisme?

Hvordan kan vi som by, borgere og samfund samarbejde og søge at løse fremtidens hyper-lokale udfordringer, med afsæt i tværfaglig vidensdeling, innovation og cirkulær tænkning, med globalt udsyn og indsigt? indenfor gængse emner såsom klimatilpasning/ regnvandshåndtering, affaldshåndtering, så disse understøtter nye grønne forretningsmodeller og iværksætter, med afsæt i cirkulære processer og industrielle symbioser.

Hvad gør I i jeres midt-byer for børn og beboere?

Hvordan tager man hensyn til byens svageste og udsatte i byudviklingen? For byen vil udvikle sig gro og vokse og indtage mere og mere af den ubrugte plads.

Hvordan aktiveres beboerne i et bykvarter til lokal omstilling og bæredygtighed?

Hvordan udvikler vi byen, så der er plads til mere biodiversitet...? Og hvorfor mere biodiversitet i byen?

Hvordan gør vi omverden (politikere, investorer og offentlighed) opmærksom på værdien af et centralt, udefineret, "ukontrolleret" miljø i byen – på lig fod med parker og biblioteker – så vi fremtidssikrer stedet?

Hvordan kan vi være mere end en fodboldklub?

Is CO the solution for tomorrow. And what kind of potentials is hidden in the CO term?

What can happen when cities give citizens and urban communities temporary ownership of vacant public space?

Hvordan kan man transformere en genbrugsstation om til et kulturcenter? (undervisningsinstitution) Hvordan engagerer man borgere til at bruge et sådan sted, og tage del i at få ryddet vores gader for skrald?

Hvordan kan man udvikle et skabende netværk mellem restauranter, butikker, føde vareproducenter og landmænd ud fra nærheds princippet, hvor råvarer og ingredienser kommer fra lokalområdet?

Vi snakker om de udviklingsmuligheder, der opstår når mennesker går sammen i fællesskaber på tværs af de sædvanlige sektorer og udvikler nye løsninger til byrummet. Ø haven er et levende eksempel. Hvordan kan bevægelsen forstærkes og blive til en konstruktiv del af den politiske agenda for samfundsudvikling?

Hvordan skaber vi flere fællesskaber, hvor alle kan være med? Fællesskaber hvor vi opdager hinandens ressourcer og prøver dem af. Fællesskaber der fremmer medborgerskab og demokratisk dialog.

Hvilken rolle spiller et lokalt samlingssted for byens borgere? Hvilken rolle spiller Beboernes Hus for Aarhus ?

Hvordan sætter unge egne aftryk i byen? Hvordan engagerer unge sig i byudviklingen?

Hvad kan motivere folk der gerne vil være iværksættere, til at springe ud i det?

Hvordan kan vi holde hinanden fast på at skabe plads til fordybelse og refleksion i byudvikling? Hvad er et bæredygtigt menneske? - Står du i vejen for din egen bæredygtighed?

Hvordan kan vi som forvaltere gøre borgere til aktører i de grønne områder?

#nordiskfm

Hvad tager jeg med mig?

Just do it!

Sara Nelson
1. september 2015

Som "aktiv medborgare" känner jag mig stärkt av denna konferens, att kommunen, staten och planeten är beroende av att "fria aktörer" sticker ut hakan, vill och vågar prova idéer.

SAMFUNDSPAGT.

**VI SKABER DEN GENNEM
HÅDEN VI LEVER I OG
DYBGER VORES BY
I FÆLLESKAB
#NORDISKFM**

Paul Natorp
1. september 2015

Dette tager jeg med mig fra tre inspirerende dage. Og derudover glæden ved at møde engagerede mennesker fra hele Norden. Tak!! #nordiskfm

Kristin Solhaug Næss

1. september 2015

Det inspirerer å se folk som bare setter igang ting, mer enn å bare snakke om en idé. Vi må alle bli flinkere på å bestemme oss for å satse på drømmene våre, heller enn å vurdere om de er gjennomførbare eller gode nok. Ta valg. Gå for noe. Følg magefølelsen. Alt er jo mulig før man har prøvd!

Jenny Bodén Reiter

1. september 2015

Jag är så tacksam för att ha träffat så många eldsjälar, som verkligen brinner för det de gör! Sådana här forum är jätteviktiga! Jag suger åt mig av energi från övriga deltagare för att orka och vilja fortsätta med det jag gör. Motgångarna är lättare att möta när du är full med inspiration!

JEG TAGER MED MIG: :

- AT TILLOD KAN GEN-
OPBYGGEES
- AT VI MÅ BLIVE VEDS
MED AT TRD AT
FØRKERTE BESLUTNING-
ER IKKE ER TAGET
AF OND VILJE
- AT SILOER I FOR-
VALTNINGEN I AARHUS
MÅ OG SKAL NED-
BRYDES OG KOMMU-
NIKATION PÅ TVÆR
MÅ BEDRES!
- AT MEDIALOG MED OG
BORGERE EFTER-
LYSES!

Sarah Jarsbo har delt F16's opslag.

3. september 2015

Tusinde tak for besøg og flere dage med skønt arrangement og dejlige mennesker.

Mest inspirerende var ordet "menneskestrategi"

Sabina Dethorey

1. september 2015

Tillhörighetstanke nr 2:

tillgänglighet till staden (finns den, finns den inte?) är ett nyckelbegrepp för mig, det har jag kommit fram till och blivit påmind om de här dagarna. Jag tycker det är en ledstjärna som inrymmer många andra frågeställningar vi måste ha med oss. Härmed har jag införlivat den i min stadsutvecklingsideologi.

Anders Svensson

1. september 2015

Jag ser fortfarande spännande "spontanprojekt" och tråkiga nya byggnader. Viktigt att hitta former för att ta alla frivilliga initiativ, alla nätverk och organisationer vidare till den stad vi bygger. Hur kan byggare, planerare och arkitekter skapa tillit och känsla av delaktighet hos olika former av urbana gemenskaper? Hur kan vi låta alla goda idéer och initiativ påverka inte bara det tillfälliga utan även det permanenta? På så vis kan vi alla skapa staden tillsammans.

Sager der Samler talte om at styrke hverdagsaktivismen – det frie initiativ, der kommer fra borgere og civilsamfund. Arbejdet foregår i mellemrummet mellem institutioner, og det vigtigste redskab er en kaffekop.

BORGERE INSTITUTIONER HVER

31.08.15
"Sager der samler"
[Signature]

MENNE

KAPITEL 1

SKET FØRST

Per Riisom fortalte om Montreal, der brugte en krise med mistillid og korrupsion til at skabe en radikal fornyelse. Oprøret hos borgerne bliver drivkraften i en transformation, som bygger på en "menneske strategi".

WE THE PEOPLE

akt til dig!

Det er borgerne
som .....

ATTORNI
cendende
Lydighed
Om

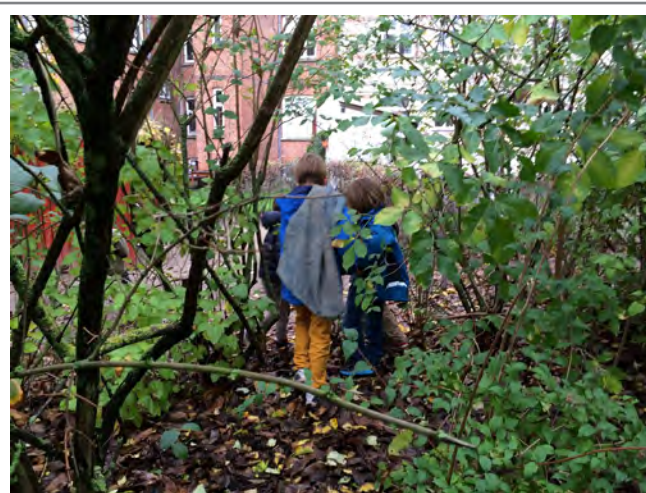

Per Riisom fortæller om Montreal. De har en "people strategy" for byudvikling. Den har som sin kerne at styrke demokratiet. Inspirerende. #nordiskfm - Paul Natorp

Toalettpapirplanten!nordidfm# - Kristin Birkeland

Muligheder - Dipak Christensen

“Byer er mennesker. Når borgerne vokser, så vokser byen også.”

– Katrin Stjernfeldt Jammeh, ordfører i Malmö.

Vi lever i en tid, hvor vi er begyndt at tvivle på, at systemerne og institutionerne altid har de bedste svar. Per Riisom åbnede folkemødet med en fortælling om udviklingen i Montreal, hvor en politisk og moralsk krise i bystyret på grund af omfattende korrupsion havde ført til en mobilisering af byens borgere. Det blev startskuddet til en transformation af byen fra industriby til kulturby med et nyt aktivt borgerskab i en central rolle. I Montreal kalder de det en "menneskestrategi".

Folkelige protester førte til en række initiativer, der skabte nye samarbejdsformer med udgangspunkt i folkelige bevægelser. Der blev bl.a. skabt City Summits, et Montreal Charter, Taskforce on Democracy og en såkaldt Citizen Agenda med titlen "The City We Want". Her blev byudviklingen kædet sammen med ønsker og forpligtethed omkring temaer som social retfærdighed, inklusion og borgerskab, urban planlægning, økonomi, miljø, kultur og demokrati.

Byudvikling handlede derfra ikke længere om byudvikling i traditionel forstand. Nu handlede det om mennesker i bysamfundet og udviklingen blev en demokratisk læreproces. De nye urbane fællesskaber blev i denne sammenhæng vigtige arenaer for samhandling.

Under folkemødet var dette perspektiv meget tydeligt. Mennesker er byen – og mennesker skaber byen. De øvrige temaer, der også er kapitler i denne bog, følger som en konsekvens. Det handler om en ny samfundspagt, der genskaber tilliden og de fælles fortællinger. Det handler om en ny forståelse af demokrati og nye roller i samspillet mellem borger og samfundsinstitutioner. Det handler om aktivisme og medborgerskab som kilde til fornyelse af vores byer. Og det handler om eksemplets kraft og erkendelsen af, at vi må bygge de nye idéer i menneskeskala først for at kunne forstå dem og føre en samtale om dem.

#gatukraftlindängen på Nordic City Networks konferens Nordiskt Folkmöte, med fokus på nya urbana gemenskaper och medborgardrivna initiativ #nordiskfm #lindängen #mittlindängen #levandemalmö - lindängenidag

Ett av Sager der Samlers valplakat #nordiskfm #aarhus #nyaurbanagemenskaper - lindängenidag

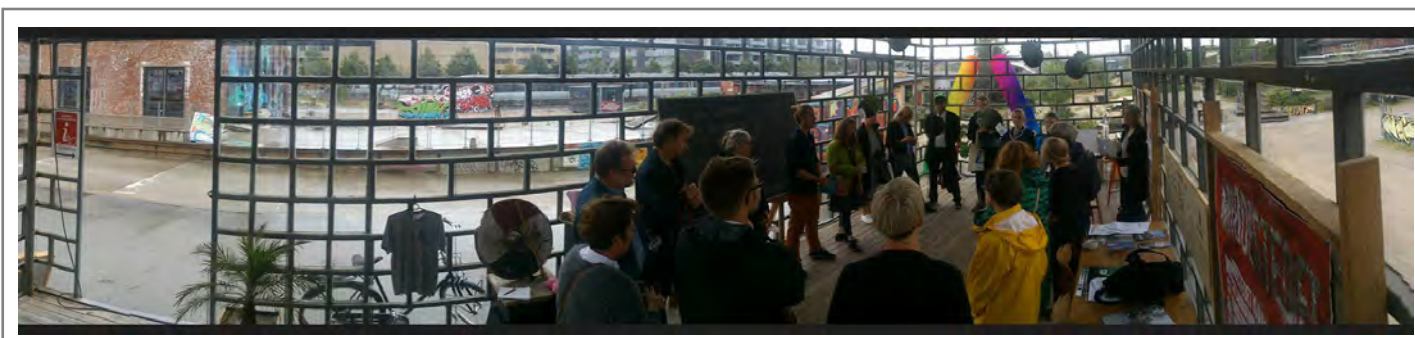
Grön medborgare #nordiskfm - Sarita Hotti

Sigrid Ildsøe: Naturen er en fest. Kom ut i byrummet og lær og opplev #nordiskfm - Kristin Birkeland

Anne förklarar! Den Grønne Kile och Institut for (x) #aarhus #makerspace #nordiskfm #urbanpark. - lindangenidag

KAPITEL 2

SAMFUNDS

PAGT

"Bonding"

"Br"

SOCIAL KAPITAL

MOTIVATION

ENSOMHED

(some er utidende
folkes

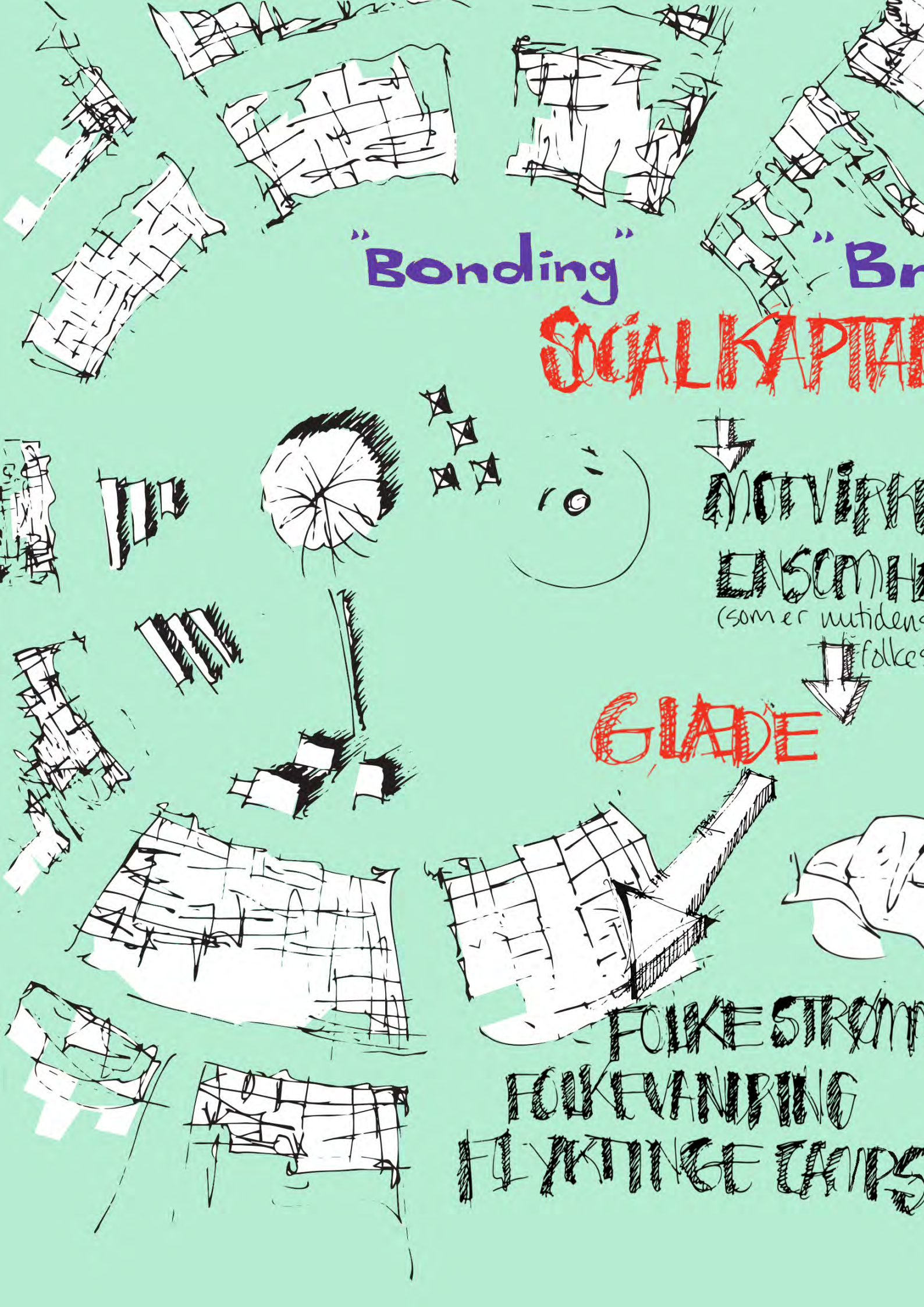
GLADE

FOLKESTRØM

FOLKEVANRING

FLYKTINGE LÆRER

ridging”

ER

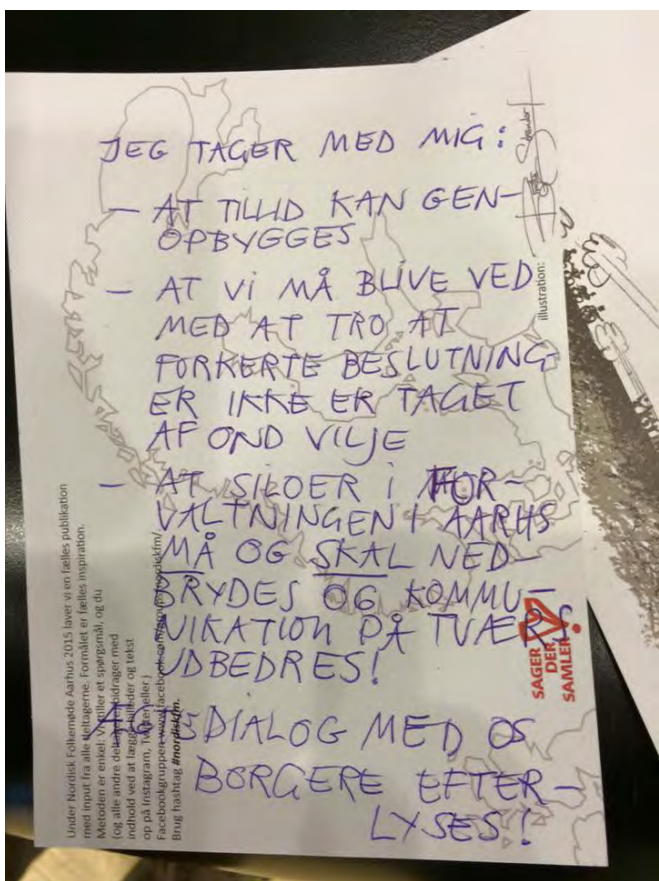
(D)

(sygdom)

ER

Jes Vagnby fortalte om Roskilde Festival som et laboratorium for byudvikling. På teltpladsen etableres tryghedszoner med overskuelige fællesskaber, som styrker den sociale kapital.

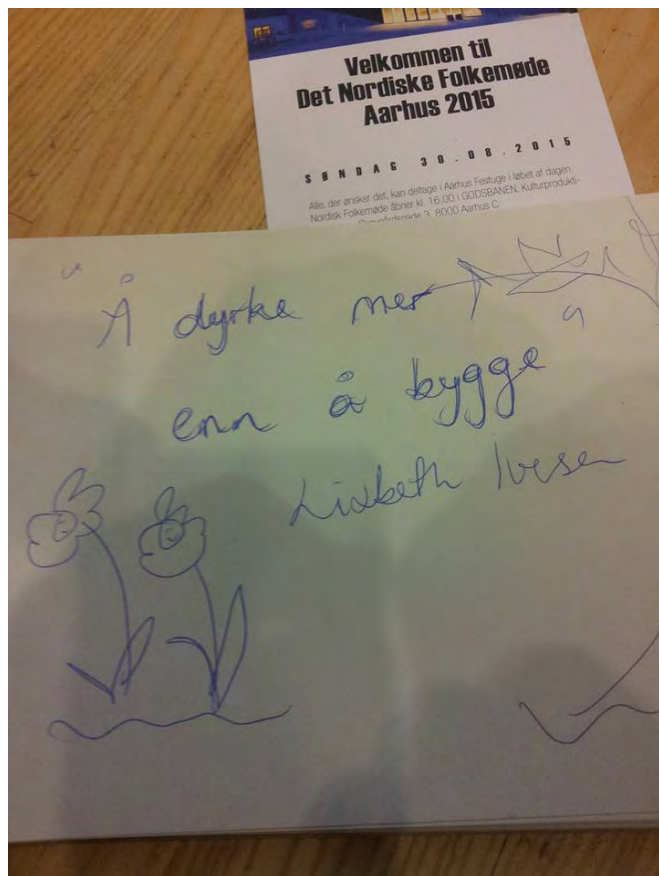

Anne-Mette Kruse

Husk betydningen af tillid mellem mennesker, når vi skal og vil udvikle vore samfund og vore byer. - Uffe Steiner Jensen

"En ny trend, Å dyrke mer enn å bygge" Lisbeth Iversen - Kristin Birkeland

Jag är så tacksam för att ha träffat så många eldsjälar, som verkligen brinner för det de gör! Sådana här forum är jätteviktiga! Jag suger åt mig av energi från övriga deltagare för att orka och vilja fortsätta med det jag gör. Motgångarna är lättare att möta när du är full med inspiration! - Jenny Bodén Reiter

“Husk betydningen af tillid, når vi skal og vil udvikle vore byer.”

–Uffe Steiner Jensen

I de nordiske lande har vi en høj grad af tillid. Vi stoler grundlæggende på hinanden og på vores institutioner. Det er resultatet af årtiers samfundsopbygning og en vigtig årsag til velstand og livskvalitet i de nordiske samfund.

Stort set alle oplægsholdere under folkemødet talte om betydningen af tillid. Lene Andersen, der er filosof, så på det store billede og mindede os om, at vores samfund er under forandring og at vi ikke må tage tilliden for givet. I takt med en stigende globalisering er vi blevet mere mobile og har ikke nødvendigvis de samme grundlæggende forståelser af, hvad det er for nogle værdier og institutioner vores samfund bygger på. Derfor må vi være bevidste om at udvikle vores byer, så de hjælper os med at skabe og genskabe en samfundspagt. Vi får identitet og skaber de fælles fortællinger gennem måden vi interagerer med vores by.

Jes Vagnby fortalte om tankerne bag indretningen af teltpladsen på Roskilde Festivalen, der nogle uger om året er en af Danmarks største byer med over 100.000 indbyggere. Her spiller det en afgørende rolle at skabe mindre enheder, så mennesker har en mulighed for at genkende hinanden og danne relationer. Det skaber social kapital og har afgørende betydning for trygheden og stemningen under festivalen.

Louise Kielgast fra Gehl Architects fortalte, at øget segregering er en klar tendens. Byerne bliver opdelt i områder, der som øer er befolket af mennesker, der mere eller mindre ligner hinanden. Derfor er det vigtigt at fokusere på, hvordan fællesskaber dannes. Her er civilsamfundets rolle afgørende og i en tid, hvor medlemsskaber i foreninger er dalende, spiller nye former for folkeligt engagement en vigtig rolle.

Inspirationen, som deltagerne delte under hashtagget #nordiskfm handlede om mødepladser, der bringer landsbyens nærhed ind i storbyen. Den handlede om en genbrugsstation som et eksempel på en gentænkt samfundsinstitution, med en ny fortælling om en bæredygtig omstilling. Og inspirationen handlede om den grundlæggende langsomhed, empati og tro på gode intentioner, som er nødvendig for at kunne skabe tillid og fællesskab på tværs af forskellige interesser og roller.

Idag har jeg været på den fedeste genbrugsstation - faktisk en station hvor man genbruger ting, og man kan komme og hente ting man mangler til sin bolig, ganske gratis. mega fedt projekt ! #reuse #aarhus #nordiskfm #såfedtatværeipraktik - Ceciliekampmann

Beboernes Hus - Dorthe Nielsen

Sara Nelson

Beboernes Hus - Dorthe Nielsen

Landsbyen findes i storbyen. Når #olddandyoung mødes, oplever vi #mejlgedeformangfoldighed #historyandinovation #alternativewaysofgrowth #voresmejlgade #nordiskfm #transitiontown Jeg glæder mig!
- gomejlgade

Morten Grau Jensen

KAPITEL 3

FORNYELSE

DEMOKRATI

**AF
OG ROLLER**

Louise Kielgast fortalte om, hvordan vores fællesskaber er under forvandling. Nye urbane fællesskaber er ofte flygtige men spiller en vigtig rolle som arenaer for samskabelse i et kaotisk bymiljø. Det er vigtigt at rejse de vigtige spørgsmål i tide.

mal
mutare
prospettive...

die Vögel

Gothenburg

På vej mod ny demokratiform?

Kan de urbane fællesskaber
fungere som demokratisk
mellemlid mellem individ og
samfund?

Bevæger vi os fra
repræsentativt til deliberativt
demokrati? Eller en helt
anden form for demokrati?

Hvilke aktører skal da på
banen? Hvilke roller skal
hver især indtage?

Louise Kielgast spørger - Uffe Steiner Jensen

“Jeg tager med mig, at bypolitik og byplanlægning er for vigtigt til at overlade til politikere og byplanlæggere.”

– Anne-Mette Kruse

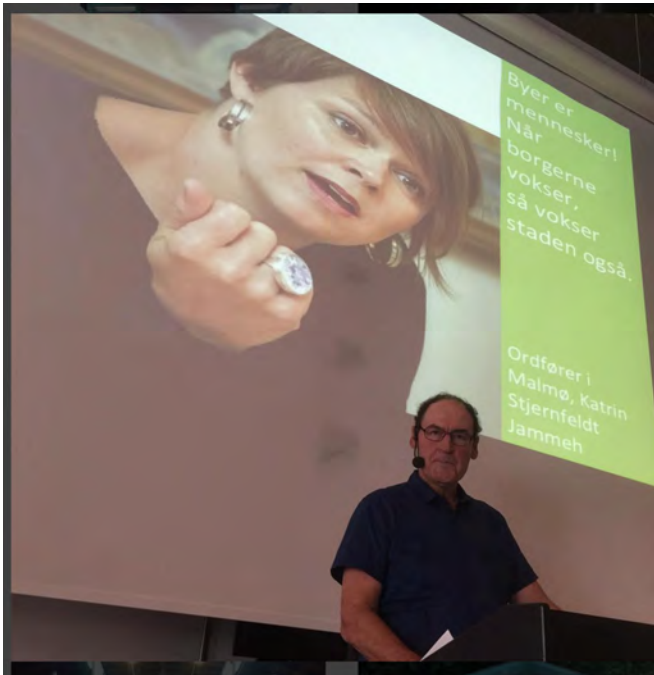
Det er en fast del af den demokratiske tradition og praksis i Norden at inddrage borgerne i beslutningsprocesserne omkring udviklingen af vores byer. Men nogle gange sker det mere helhjertet end andre gange. Og de sædvanlige høringsprocesser bliver ofte med rette betegnet som en slags proforma inddragelse, fordi de ligger meget sent i et forløb, hvor meget allerede er besluttet og ikke kan forandres. Andre gange gennemføres omfattende og oprigtige inddragelsesprocesser, hvor der investeres tid og ressourcer på at få borgernes idéer og stemmer med.

Men de nye urbane fællesskaber udfordres selve den grundlæggende præmis bag de traditionelle demokratiske processer. Nemlig, at det er politikerne og forvaltningerne, der har initiativretten og inviterer borgerne ind i deres projekter. En nyt scenarie er, at borgerne selv tager initiativ til at skabe noget nyt og inviterer kommunen og andre aktører til at samarbejde.

Louise Kielgast foreslog i sit oplæg, at tiden er inde til nogle gange at vende de traditionelle inddragelsesprocesser om og tale om "kommuneinddragelse" frem for "borgerinddragelse".

Politikere og byudviklere bliver derfor sat i den situation, at de må finde måder at samarbejde med og omfavne de initiativer, der opstår spontant i byrummet. Resultatet er nogle mere dynamiske – og på mange måder også mere kaotiske processer.

De nye urbane fællesskaber får en nøglerolle, som arenaer for samskabelse. Her flytter borgerne sig fra at være enkeltstående individer til at blive mere eller mindre formaliserede organisationer, der manifesterer deres idéer og visioner gennem handling.

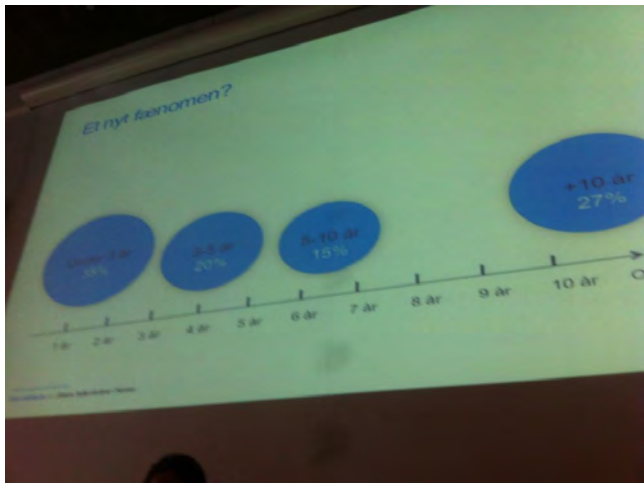
Äntligen min borgmästare. Kloka ord! #nordiskfm - sbkchrister

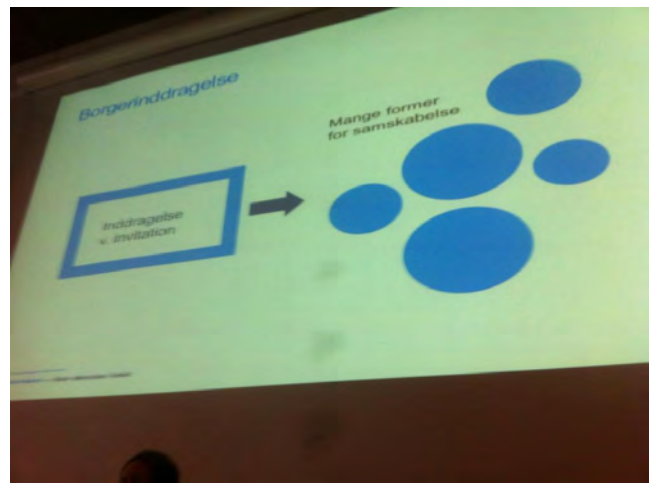
Montreals "city we want". Så intressant kopplat till medborgarnas delaktig och #gestaltadlivsmiljo #nordiskfm. Hur tar vi hem detta? - sbkchrister

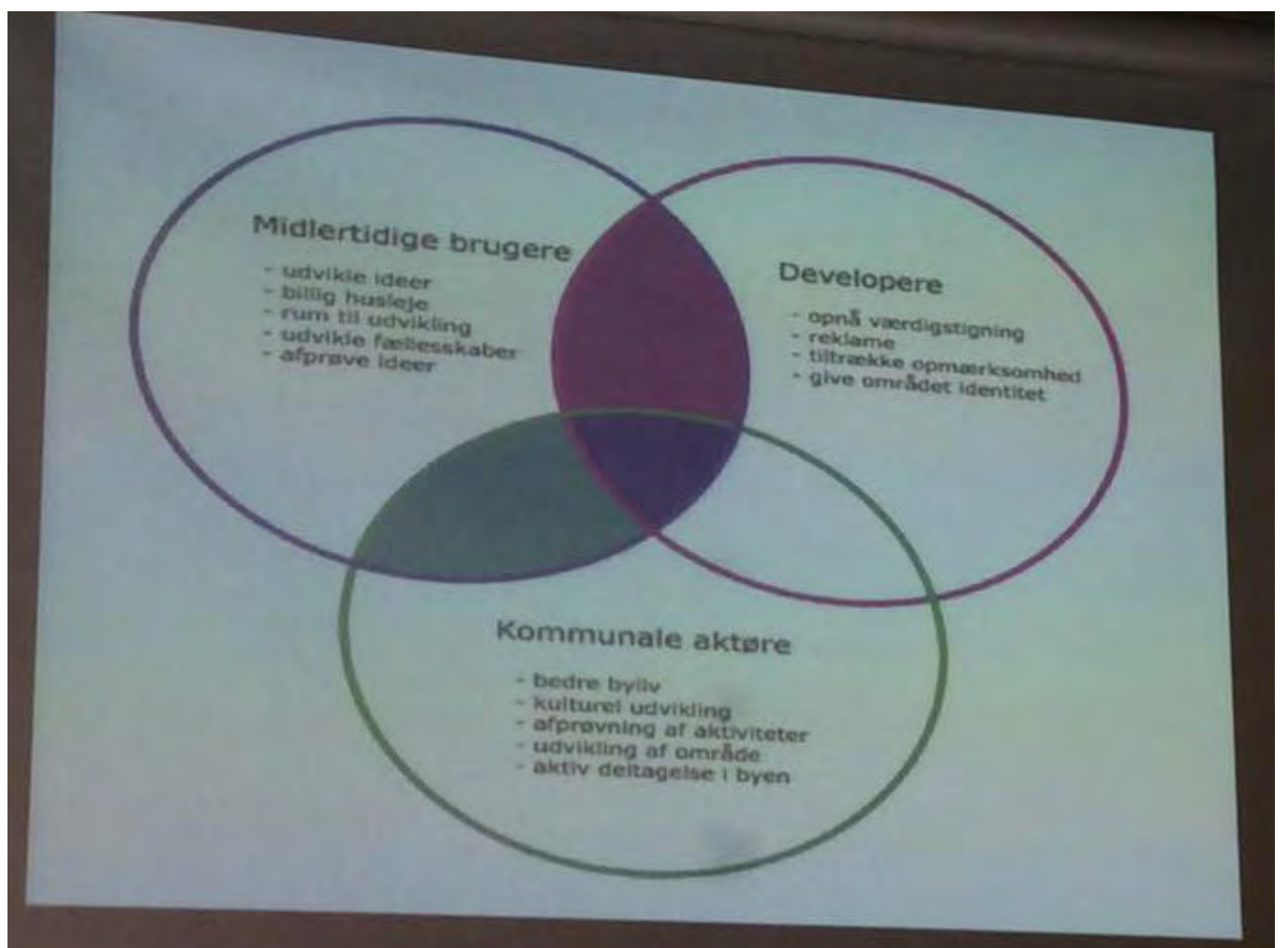
Uffe o jag skall sammanfatta. Människan först. Tillit-samfundspakt. Gemensam berättelse. Exemplets kraft o engagemanget. #nordiskfm #gestaltadlivsmiljo. - sbkchrister

Louise Vogel Kielgast: urbane fællesskaber er noget nyt og en trend i vores tid. Men de bygger på noget gammelt. Min refleksion: vi har brug for at forbinde til vores rødder, når vi skaber noget nyt #nordiskfm - Paul Natorp

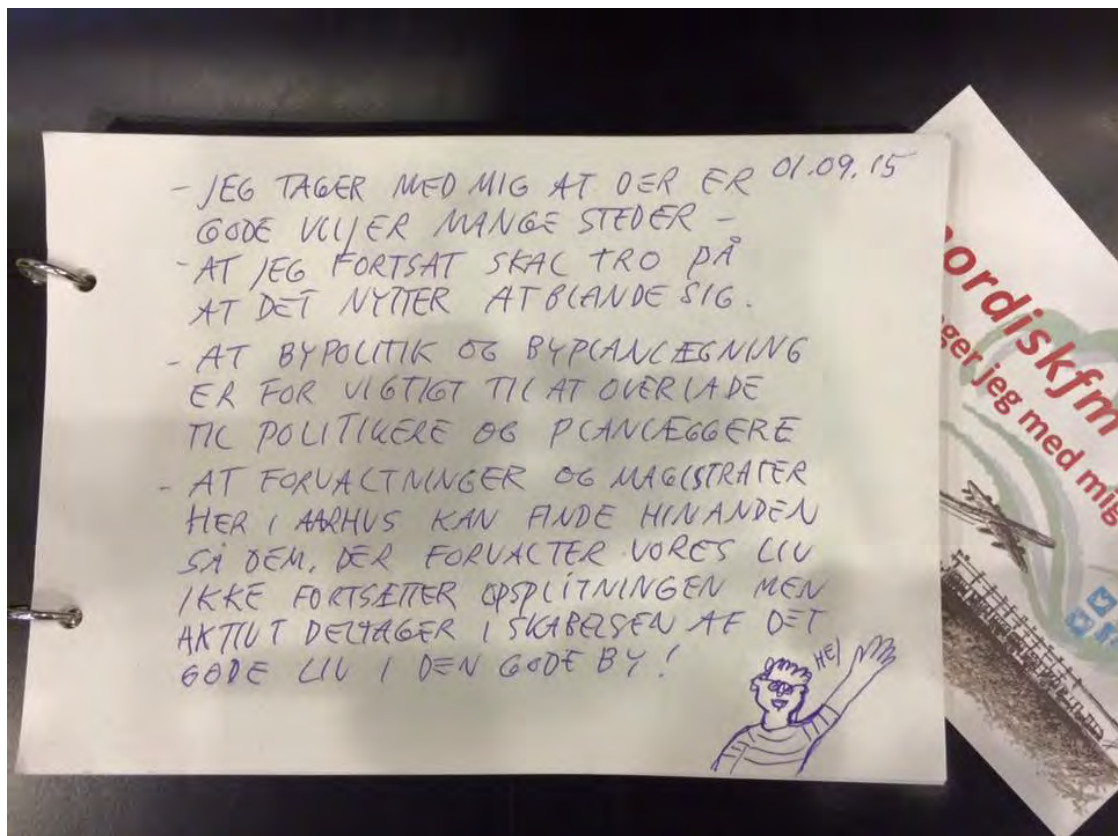
Louise Vogel Kielgast: Spørgsmålet er om vi ikke er ved at forlade ideen om at borgere inddrages i et defineret system? Samarbejde i et fælles kaotisk bymiljø. Inspirerende #nordiskfm. - Paul Natorp

Morten Grau Jensen

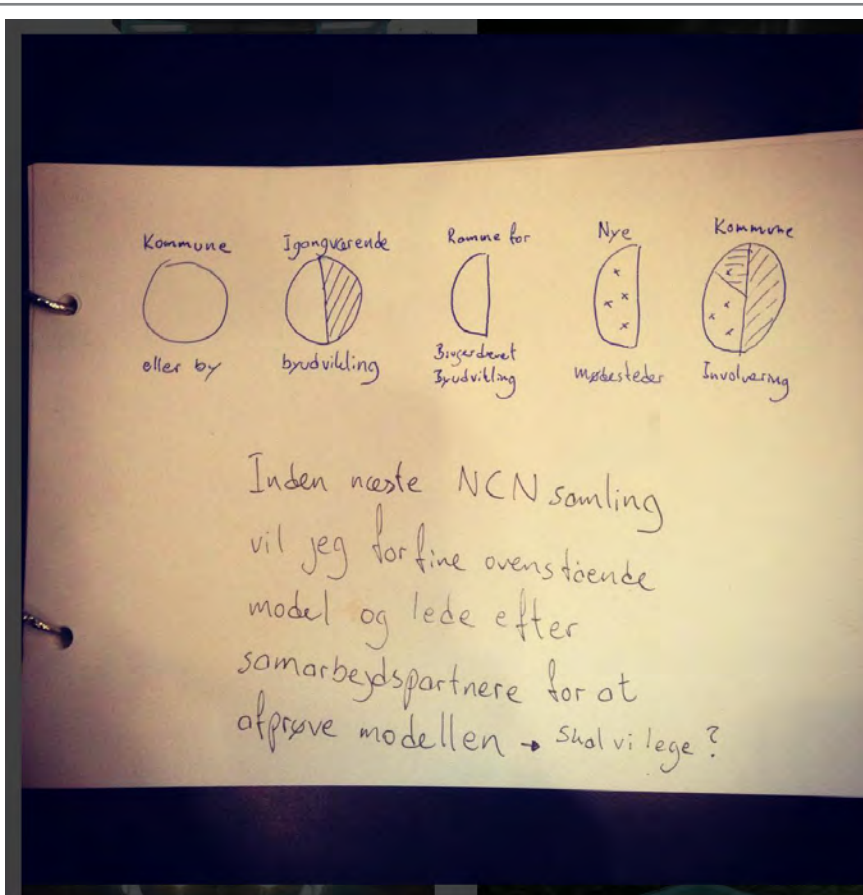
Brennende plattform for å lytte #nordiskfm - Kristin Birkeland

Anne-Mette Kruse

#nordiskfm Det starter med kaffe - mortendaus

Inspiration til model for brugerdrevet byudvikling - længe leve Nordic City Network! #nordiskfm - fumzi

AKT MEDBO

KAPITEL 4

IVISME OG RGERSKAB

BLA BLA BLA BLA
VELDIG

HÖRTIGT BLA
RA LALLA LALL

Speakers corner – på tværs af lande og faglige grænser giver håbet om en fremtidig frugtbar dialog. Håbet om at lydhørheden i relation til hinanden skal kunne sprede sig som ringe i vandet både i bølgetoppe og dale.
#nordiskfm – Birgitta Schöndorf 2. september 2015

VIL GERNE VÆRE
EN ÅBEN RAMME
MEN RÅ HVILKE
#FANGE

Dele viden & inspiration
Udforske den grønne
A-kort på kile
Udforsk

Urban camp hos Institut for (X) – en bydel, der er groet frem nedefra.

MADE KAN MAN
MANG FOLDIG HEJEN?

Privat
Halv offentlig
offentlig

Inst. for Garage

Nordisk folkemusik
31.08.15

Den grønne kile – et eksperiment med midlertidighed.

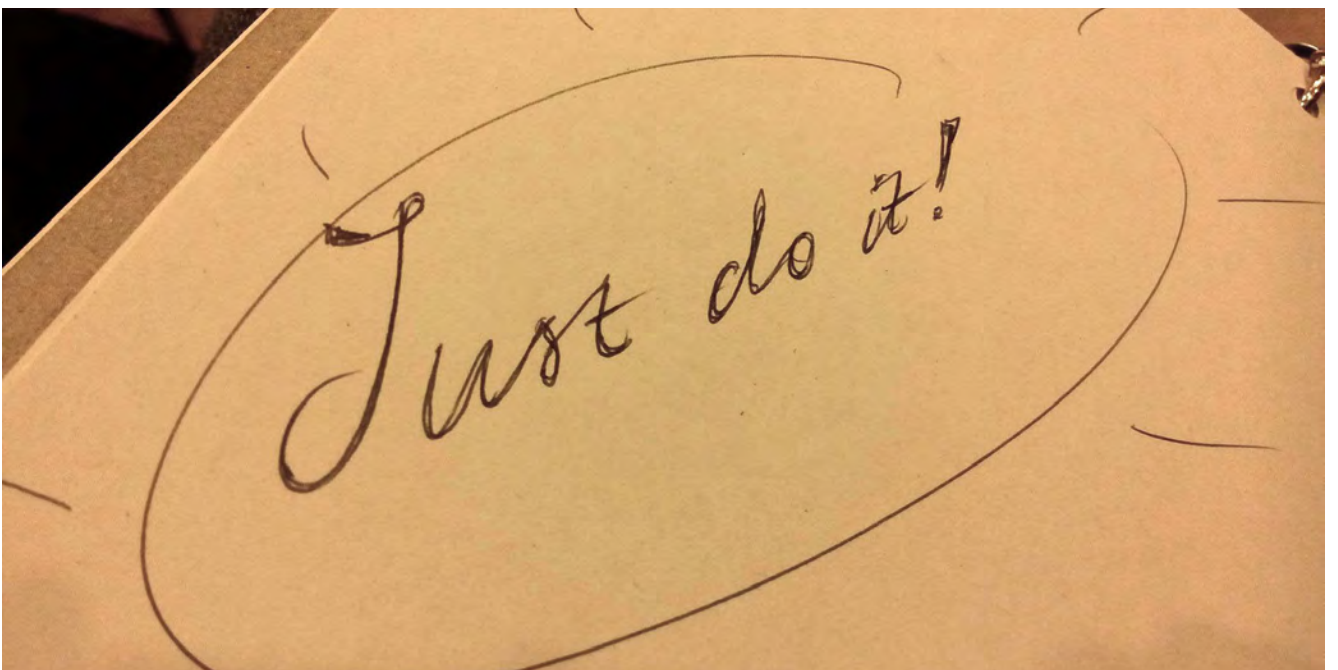

Musical notes and a treble clef symbol.

sesam
sesam
luk dig
op!

Anne-Mette Kruse

Som "aktiv medborgare" känner jag mig stärkt av denna konferens, att kommunen, staten och planeten är beroende av att "fria aktörer" sticker ut hakan, vill och vågar prova idéer. - Sara Nelson

“Som “aktiv medborgare” känner jag mig stärkt av denna konferens, att kommunen, staten och planeten är beroende av att “fria aktörer” sticker ut hakan, vill och vågar prova idéer.”

– Sara Nelson

I disse år vokser mange nye idéer og initiativer frem fra neden. Mennesker med en drøm om en bedre verden går bare i gang og former verden omkring sig med deres handlinger.

Nordisk Folkemøde fandt sted på Godsbanen. I forlængelse af de kommunale bygninger, der er hjem for udøvende kunstnere i Aarhus ligger Institut for (X) som er en mangfoldig og farverig bydel skabt af kulturaktivister og iværksættere. Som det sker i mange andre byer er nogle gamle industribygninger, der midlertidigt stod ubrugte hen, blevet en arena for opfindsomhed og handlekraft.

Aktivismen og medborgerskabet kommer i disse år til udtryk på nye måder. Nye samfundsvisioner bæres frem med opfindsomhed og handlekraft og manifesteres som konkrete løsninger af de nye urbane fællesskaber. De producerer grøntsager på byens tage, laver skraldecaféer hvor udsatte mennesker løfter hinanden eller forvandler en midtbygade til et laboratorium for bæredygtige liv. Nogle gange tager medborgere fat i væsentlige aktuelle problemstillinger, som politikere og embedsmænd mangler klare løsninger på. Venligboerne opstod som en respons på flygtningekrisen i 2015 og mobiliserede på kort tid tusindvis af danskere.

#nordiskfm Kulbroen - skaber et attraktivt byrum på en giftig industrigrund og med væresteder for udsatte borgere som naboer. Det var før et ukendt sted man kørte uden om.
- Morten Daus

Har lært mere om hvordan idealisme og erhvervsliv sammen kan skabe merværdi for alle #nordiskfm- Leo Lund Pedersen

Morten Grau Jensen

Op til folkemødet havde netværket kortlagt nye urbane fællesskaber i alle 18 medlemsbyer. Under besøget i Aarhus var deltagerne inviteret på "urban camps" med 24 nye urbane fællesskaber i Aarhus. Aktivisterne havde forberedt sig med en aktivitet, som deltagerne kunne være med i og et spørgsmål, de gerne ville have en samtale om. Hos F16 Projektbureau lavede deltagerne lyspærer om til små drivhuse og talte om, hvordan unge kan engagere sig i byudviklingen. Hos Kulbroen blev deltagerne inviteret på rundtur i området og talte om, hvordan man kan skabe byudvikling med afsæt i den industrielle kulturarv og hvordan byudvikling tager hensyn til de svageste og udsatte. Hos Ø-Haven var der møder med bybønder og samtaler om, hvordan mennesker, der går sammen i fællesskaber på tværs af sektorer kan udvikle nye løsninger til byrummet.

De fleste indlæg under hashtagget #nordiskfm stammer fra deltagernes besøg hos de nye urbane fællesskaber i Aarhus. Og dialogerne i forbindelse med oplæg og workshops på Godsbanen var fyldt med inspiration fra disse møder.

Martin förklarar Kulbroen, en övergiven koltransportbana som kan bli en koppling mellan staden, hamnen och de kreativa verksamheterna i grannskapet #aarhus #nordiskfm #placemaking #highlineaarhus - norrasorgenfrinu

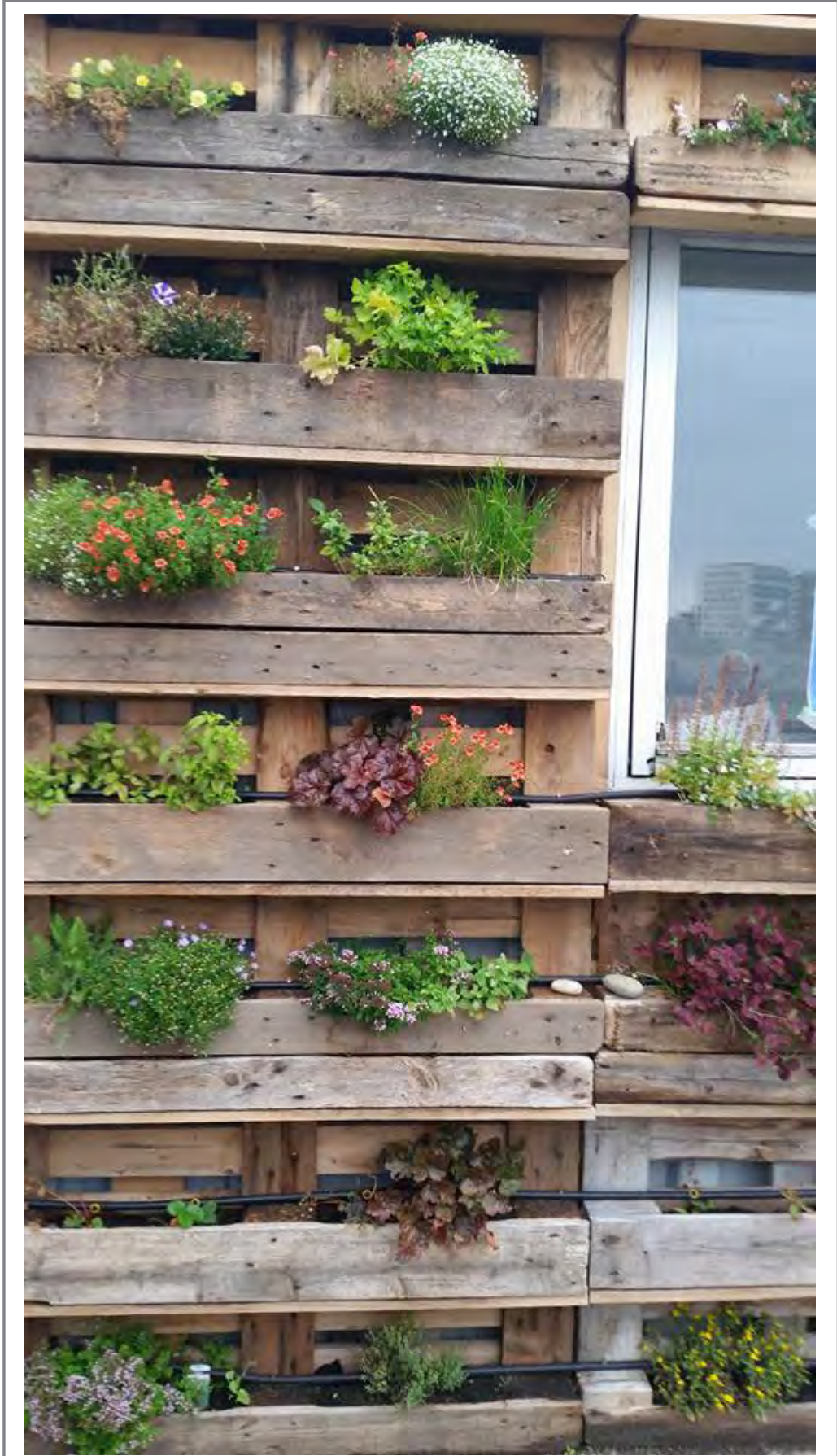
Leo Lund Pedersen

Tak til LYNfabrikken for de nye værktøjer og inspiration #nordiskfm - fumzi

Ø haven dykker også krebs i havet - Dorthe Nielsen

Fra Ø haven - Dorthe Nielsen

KAPITEL 5

1:1 EKSEMPL

PLANTS KRAFT

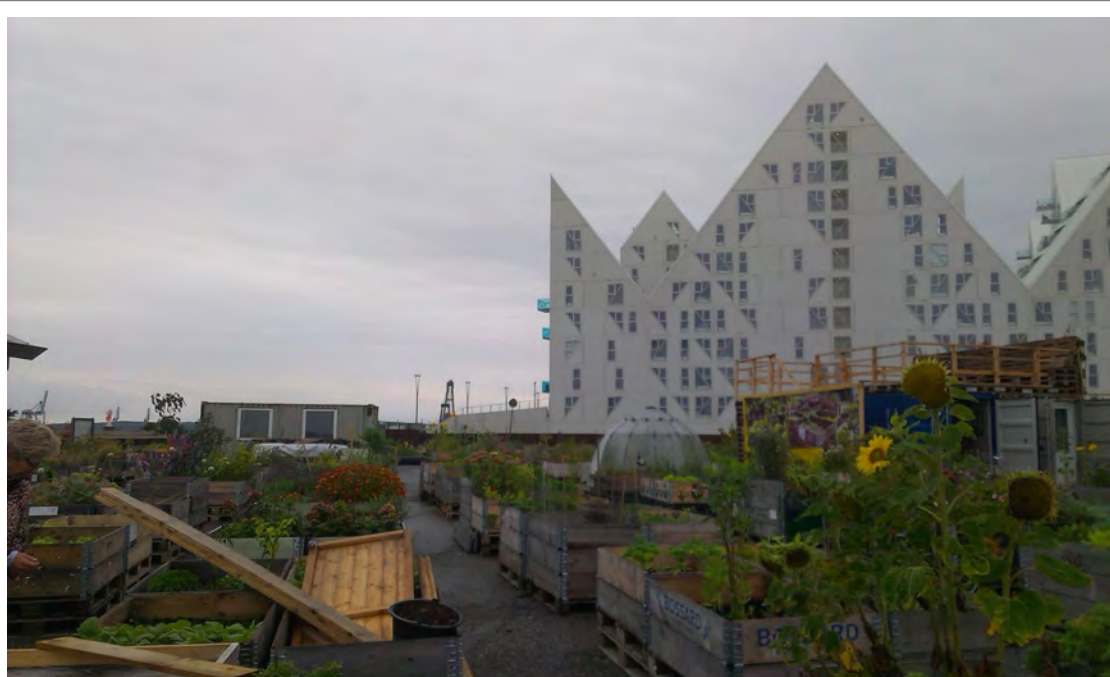

Stephen Willacys talte om midlertidighed - 1:1 eksemplets kraft som en byplanlægningsstrategi. Når vi bygger noget kan vi opleve det og berøres af det. Resultatet er, at vi kan forestille os byen på nye måder og gøre luftige visioner håndgribelige. Det fører til nye samtaler om, hvordan vi vil udvikle byrummet. Og nogle gange bliver det anledningen til permanente forandringer.

#aarhus stadsarkitekt Stephen Willacy om den tillfälliga staden, att upplåta stadsrummet till människor, urban aktivism i partnerskap med designers, arkitekter, beslutsfattare, the little big thing #placemaking #LighterQuicker-Cheaper #nordiskfm - norrasorgenfrinu

*Ikonarkitektur og (bio)diversitet i skøn forening på Aarhus Ø
- Jacok Bjerre Mikkelsen*

Byen er et laboratorium. Vi bruger midlertidige rum og bygger i stedet for at tegne.

– Stephen Willacy

Byer udvikler sig i et dynamisk samspil mellem alle de mennesker og institutioner, som bebor dem. På Nordisk Folkemøde blev der talt meget om, hvordan vi kan udvikle redskaber og dialogformer, som gør denne til tider kaotiske proces mere frugtbar og håndterbar for både byplanlæggere, politikere og borgere.

Stadsarkitekt i Aarhus, Stephen Willacy, delte i sit oplæg en række gode erfaringer om at bruge konkrete eksempler på nye byrum og løsninger fremfor tegninger og beskrivelser. Aarhus Festuge har i en del år haft arkitekturfestivalen 1:1 som en del af sit program. Her bygges et eller flere af byens rum midlertidigt om og kan opleves på helt nye måder i en uge. Det kan være Banegårdspladsen, der bliver lukket for trafik og gøres til en mødeplads. Det kan være to adskilte parker, der samles ved at lukke en vej eller det flisebelagte Store Torv, der gøres til en grøn oase med græs, bakker og træer.

Resultatet er, at vi kan forestille os byen på nye måder og gøre luftige visioner håndgribelige. Det fører til nye samtaler om, hvordan vi vil udvikle byrummet. Og nogle gange bliver det anledningen til permanente forandringer, som det for eksempel er sket med anlæggelsen af en bypark på Bispetervet foran Aarhus Teater.

De nye urbane fællesskaber har som deres mest markante træk, at de manifesterer deres idéer på konkrete måder i byrummet. Når vi bygger noget, kan vi opleve det og berøres af det. På den måde får det en konsekvens og kan blive et kraftfuldt indlæg i samtalen om, hvordan byen skal udvikle sig.

Mange af deltagerne på folkemødet var under besøget i Aarhus inspireret af, hvordan de nye urbane fællesskaber arbejdede sammen med de formelle aktører som er både kommune og developere. Et eksempel på dette er Ø-Haven, hvor beboere og ildsjæle arbejder sammen med kommune og developere om at skabe liv i en ny bydel på et tidligere havneareal. Et andet eksempel er Reuse, hvor kommunen ansætter ildsjæle til at skabe en genbrugsstation, der som en slags kulturinstitution eksperimenterer med at skabe nye bæredygtige vaner omkring håndteringen af storskald.

En væsentlig del af Stephen Willacys vision for hvordan vi kan arbejde med at udvikle byer er, at have strategier for samspillet mellem den formelle byplanlægning og byudviklingen, der initieres og drives af borgerne. Her har de nye urbane fællesskaber en væsentlig rolle.

En god ide i #århus #nordiskfm att kanske ta längs #umeälven är dessa "fria växthus" som vem som helst får odla i - umeavlen

#greenhouse #adoptabox #colourful #nordiskfm #århus #aarhus #växthus #drivhus #färgglatt #färgförfan #farverigt #godsbanen #urbanculture #denmark #danmark - jny_diy

Sara Nelson

En soldrevet frugt og bær tørrer - Dorthe Nielsen

Dorthe Nielsen

På besøg i Ø haven - Dorthe Nielsen

Att få sätta upp sin flyttbara "sommervagn" för 700kr/månaden på vissa ställen längs #umeälven vore väl ngt? I #århus testar man detta. #nordiskfm Gemensam toa och vatten är lösningen på avloppsfrågan. #umeå #uå - umeavlen

Att få sätta upp sin flyttbara "sommervagn" för 700kr/månaden på vissa ställen längs #umeälven vore väl ngt? I #århus testar man detta. #nordiskfm Gemensam toa och vatten är lösningen på avloppsfrågan. - umeavlen

Det inspirerer å se folk som bare setter igang ting, mer enn å bare snakke om en idé. Vi må alle bli flinkere på å bestemme oss for å satse på drømmene våre, heller enn å vurdere om de er gjennomførbare eller gode nok. Ta valg. Gå for noe. Følge magefølelsen. Alt er jo mulig før man har prøvd! - Kristin Solhaug Næss

Bokaler i den tillfälliga staden, institut for (x), Den Grønne Kile #urbanpark #nordiskfm #aarhus #makerspace - lindangenidag

Vad tar jag med mig från Aarhus? En fråga: finns staden för invånare, eller invånare för staden? Det som jag såg här i Aarhus är att medborgarna ser sin hemstad mycket annorlunda än politiker och tjänstemän, och det är en stor fördel som måste utnyttjas också i Finland - Anne Majaneva

Anmälan Aarhus

Akershus fylkeskommune

Ebba Friis Eriksen

Arendal

Dagfinn Wold Haavik

Eugene Guribye

Kjell Sjursen

Lisbeth Iversen

Michael Fuller-Gee

Eskilstuna

Anna Ekwall

Mats Hällnäs

Per Haupt

Pernilla Lindström

Sarita Hotti

Fredericia

Anders Rytter

Asger Hansen

Bodil Schelde-Jensen

Cecilie Kampmann Hansen

Christian Jungmark

Dorthe Nielsen

Helle Neigaard

Henrik Væver

Karin Niemann-Christensen

Karin Rahbek

Lars Froberg Mortensen

Lars Thisgård

Lene Hartmann Bach

Leo Lund

Louise Bjerre

Mark Hjort Hansen

Martin Bach Sørensen

Michael Beltrão Sørensen

Mikael Holdgaard Nielsen

Mogens Bak Hansen

Sine Rauff Schultz

Susanne Lykkegaard Ryding

Tabita Nyby

Turan Savas

Göteborg

Anders Svensson

Hugo Lindblad

Kristiansand

Anne S. Lislevand

Arne-Otto Iversen

Bente Pauline Buverud

Erik Sandsmark

Liv Brit Kambo

Marit Skjærli

Lilleström/Skedsmo

Andreas Bjørnnes

Anita Orlund

Marianne Larsen

Ole Jacob Flæten

Torild Fagerbekk

Lund

Björn Abelsson

Cecilia Hansson

Eva Dalman

Inga Hallén

June Ljungqvist

Kerstin Brattgård

Sara Nelson

Malmö

Caroline Tandefelt

Christer Larsson

Jenny Boden Reiter

Jörgen Andersson,

Malin Harder

Maria Örn

Marianne Dock

Mikael Wallberg

Roger Westin

Sabina Dethorey

Thomas Brunk

Ulrika Signal

Odense

Henrik Poulsen

Jannik Nyrop

Mads Sand

Mette Sørensen

Trondheim

Jaya Thomlison

Kristin Solhaug,

Tromsø

Liv Bangsund

Stavanger

Aslaug Tveit
Gunn Jorunn Aasland
Kristen Høyer Mathiassen
Kari Raustein
Ole Martin Lund

Umeå

Daniel Levisson
Jenny Ferry
Margareta Rönngren
Pernilla Helmersson

Uppsala

Erik Pelling
Göran Carlén
Katarina Fehler
Lena Åberg Frisk
Therez Olsson
Örjan Trapp

Vasa

Anne Majaneva
Joakim Strand
Marit Nilsson-Väre
Peter Remahl
Susanna Slotte-Kock
Sören Kock

Aalborg

Anne Juel Andersen
Annette Rosenbæk
Christian Fumz
Erik Møller
Jeppe Fink
Jacob Bjerre
Morten Grau Jensen

Aarhus

Anna Bonnichsen
Anna Margrethe Andersen
Anne Eggebrecht
Anne-Mette Kruse
Bente Lykke Sørensen
Charlotte Dybdahl
Christian Dietrichsen
Christian Juul Wendell
Dipak Christensen
Elena Kaarup-Christensen
Helene Bruhn Schwartzman
Jens De st. Cyer-Sørensen
Jens Peter Jensen
John Hermansen
Louise Fabian
Kim Kromann
Kristian Würtz
Maibritt Skjoldborg Jensen
Nicolai Juhler
Paw Stryhn
Rebecca Ann Kaagh Nordbo
Rikke Edberg
Sarah Jarsbo
Sigrid Kistrup Ilsøe
Thomas Østergaard
Thorkild Green Jensen
Tue Starcke-Jensen

Nordic City Network

Hannah Wadman
Louise Vogel Kielgast
Per Riisom
Uffe Steiner Jensen

Sager der Samler

Birgitta Schöndorf
Kristin Birkeland
Maria Feldthaus
Morten Daus-Petersen
Paul Natorp

PROGRAM

Velkommen til Det Nordiske Folkemøde Aarhus 2015

S Ø N D A G 3 0 . 0 8 . 2 0 1 5

Alle, der ønsker det, kan deltage i Aarhus Festuge i løbet af dagen. Nordisk Folkemøde åbner kl. 16,00 i GODSBANEN, Kulturproduktionscenter, Skovgårdsgade 3, 8000 Aarhus C.

- 16⁰⁰** Nordisk Folkemøde åbner i GODSBANEN
- 16³⁰** Fællessang på 'Torvet'
- 17⁰⁰** Borgmester **Jacob Bundsgaard**: Velkommen til Aarhus!
- 17¹⁰** Præsentation af Borgmester rapport
- 17³⁰** Foredrag om Montreal Charter: The City We Want!, **John Brodhead**, leder af organisationen *Lets build better Cities*
- 18³⁰** Oplæg om Aarhus Festuge og byrum af **Jens Folmer Jepsen**
- 20⁰⁰** Middag på GODSBANEN – derefter Aarhus Festuge by Night

M A N D A G 3 1 . 0 8 . 2 0 1 5

- 08⁰⁰** Registrering og kaffe, GODSBANEN
- 09⁰⁰** Velkomst ved stadsarkitekt **Stephen Willacy**, Aarhus Kommune og NCN formand **Christer Larsson**, stads bygningsdirektør i Malmö

- 10⁰⁰** Oplæg til debat om nye urbane fællesskaber ved **Louise Kielgast**, Gehl Architects. København (45 min.)
- 11⁰⁰** Dialog i grupper (ud fra Louises oplæg)
- 12⁰⁰** 'The State of Aarhus', en bypolitisk redegørelse for Aarhus, ved rådmænd **Kristian Würtz**
- 12³⁰** Messelunch - mingling
- 13⁴⁰** Oplæg om 'networking' ved **'Sager Der Samler'**
- 14⁰⁰** **Urban Camps**: deltagerne besøger urbane fællesskaber og miljøer i Aarhus by – dialog og nye ideer til Aarhus
- 17³⁰** Key note om 'Gearskifte i Byerne' af filosof og forfatter **Lene Andersen**
- 18³⁰** Debat mellem borgere og politikere, moderator **Uffe Steiner Jensen**
- 20⁰⁰** Festmiddag – med overraskelse – derefter Aarhus Festuge by Night

T I R S D A G 0 1 . 0 9 . 2 0 1 5

- 08⁰⁰** Ankomst GODSBANEN, kaffe og velkomst
- 09⁰⁰** To forskellige bud på 'Midlertidighed i byudvikling af Aarhus' ved stadsarkitekt **Stephen Willacy** og **Jes Vagnby** fra DemokraCity
- 10⁰⁰** Byvandring i Aarhus City med guider
- 12⁰⁰** Lunchbuffet på GODSBANEN
- 13⁰⁰** Dialog i grupper om urbane fællesskaber og ønsker til byudvikling: **'De byer vi ønsker'**
- 14⁰⁰** Sammenfatning og afslutning ved **Uffe Steiner Jensen** og **Christer Larsson**
- 15⁰⁰** Det Nordiske Folkemøde lukker og slukker.

